

Shirin RAXIMOVA,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti
E-mail: shirinrakhimova13@gmail.com

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, f.f.d U.Tursunova taqrizi asosida

GLOBALIZATION OF THE MODERN ECONOMY REQUIRES KNOWLEDGE OF ENGLISH AS A KEY SKILL FOR SPECIALISTS IN THE FIELD OF ECONOMICS

Annotation

New market conditions require knowledge of a professionally oriented foreign language. Uzbekistan has undergone significant socio-economic changes in recent years. The government's desire to liberalize and internationalize the economy increases the demand for qualified specialists in the field of economics, who not only have a good understanding of their subject, but also have practical skills in demand in the modern labor market. However, the current education system in Uzbekistan does not provide graduates with the theoretical knowledge and practical skills necessary for success in a modern career.

Key words: Global, economist, liberalization, differentiated education, professional, English language, differentiated approach, education system.

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКИ ТРЕБУЕТ ЗНАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК КЛЮЧЕВОГО НАВЫКА ДЛЯ СПЕЦИАЛИСТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ В СФЕРЕ ЭКОНОМИКИ

Аннотация

Новые условия рынка требуют знание профессионально направленного иностранного языка профессионально направленного. Узбекистан претерпел значительные социально-экономические изменения за последние годы. Стремление правительства к либерализации и интернационализации экономики увеличивает спрос на квалифицированных специалистов в области экономики, которые не только хорошо разбираются в своем предмете, но и обладают практическими навыками, востребованными на современном рынке труда. Однако действующая система образования в Узбекистане не обеспечивает выпускников теоретическими знаниями и практическими навыками, необходимыми для успеха в современной карьере.

Ключевые слова: Глобальный, экономист, либерализация, дифференцированное образование, профессиональное, английский язык, дифференцированный подход, система образования.

ZAMONAVIY IQTISODIYOTNING GLOBALLASHUVI IQTISODIYOT SOHASIDAGI IQTISODCHILAR UCHUN ASOSIY KO'NIKMA SIFATIDA INGLIZ TILINI BILISHNI TALAB QILADI

Аннотация

Yangi bozor sharoitlari kasbiy yo'naltirilgan chet tilini bilishni talab qiladi. Zamonaviy iqtisodiyotning globallashtirish tabiati iqtisodiy mutaxassislar uchun asosiy ko'nikma sifatida ingliz tilini bilishni talab qiladi O'zbekistonda keyingi yillarda muhim ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar amalga oshirildi. Hukumatning iqtisodiyotni liberallashtirish va xalqarolashtirishga bo'lgan intilishi iqtisodiyot sohasida nafaqat o'z fanini puxta egallagan, balki zamonaviy mehnat bozorida talab qilinadigan amaliy ko'nikmalarga ega bo'lgan malakali mutaxassislarga talab ortib bormoqda. Biroq, O'zbekistondagi mavjud ta'lim tizimi zamonaviy kadrlarda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan nazariy bilim va amaliy malakalarga ega bo'lgan bitiruvchilarni tayyorlashda ehtiyoji bor.

Kalit so'zlar: Global, iqtisodchi, liberallashtirish, tabaqalashtirilgan ta'lim, kasb-hunarga, ingliz tili, differentsial yondashuv, ta'lim tizimi.

Kirish. Tez o'zgaruvchan ishbilarmonlik muhitiga moslasha oladigan iqtisodchi mutaxassislarga ehtiyoj keskin bo'lgan O'zbekiston sharoitida kasb-hunarga yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan ta'lim iqtisodiy o'quv dasturlar sifatini va dolzarbligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Amaliy, sanoatga xos tarkibni o'z ichiga olgan holda, talabalar kelajakdagi martaba uchun yaxshiroq tayyorgarlik ko'rishlari mumkin. Bu yondashuv bozor tahlili, moliyaviy rejalashtirish, ma'lumotlar tahlili va xalqaro biznes amaliyoti kabi sohalarini qamrab olishi mumkin – bularning barchasi O'zbekiston iqtisodiyotining o'sishi va rivojlanishiga juda mos keladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Oliy ta'lim va kasbiy yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan amaliyotning keng doirasida ko'plab olimlar bebaho hissa qo'shdilar. Ular orasida Abdurahmonova (2022), Gessler (2017), Nagovitsin, senator va Maksimova (2017), Happ va Zlatkin-Troitschanskaya (2018), Sultana (2019), Asrifan, Vargheese va Syamsu (2020), Forsberg (2020) bor. 2018), Nylund, Rosvall va Ledman (2017), Xasanova (2020), Dejardins (2017), Venkatraman va de Souza-Dow (2018), Billingsley va Bettini (2019), Qizi (2020), Pavlova (2017), Terentyeva, Kirillova va Kirillova (2018), König, Jäger-Biela va Glutsch (2020), Bergmark, Lundström va Manderstedt (2018), Smolentseva, Huisman (2018), Esmond and Wood (2017), Monteiro, va Gomes (2022), Nylund, Rosvall, Eiriksdóttir, and

Holm (2018), Toscher (2019) va boshqalar. Ularning ishi kasb-hunar ta'limi, tilni baholash savodxonligi, o'qituvchilar malakasini oshirish va oliy ta'limning murakkab manzarasini o'z ichiga olgan keng spektrni o'z ichiga oladi. Ushbu olimlar birgalikda tabaqalashtirilgan ta'limning ko'p qirrali sohasining panoramali ko'rinishini taqdim etadilar, bu esa adolatli va imkoniyatlarni kengaytiruvchi ta'lim muhitini ta'minlovchi tamoyillar va amaliyotlar haqidagi tushunchamizni kuchaytiradi.

Oliy ta'lim va kasbiy yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan amaliyotlar bo'yicha keng ko'lamli ilmiy ishlar doirasida bir qancha muhim hissalar ajralib turadi. Gessler (2017) kasbiy ta'limda mehnat va malakaga yo'naltirilganlikning muhimligini ta'kidlab, moslashuvchan pedagogik yondashuvlar zarurligini ta'kidlaydi. Nagovitsyn, Senator, and Maximova (2017) uzluksiz kasbiy ta'limga kirib, akademik va iqtisodiy ehtiyojlarni qondirish uchun individual tabaqalashtirilgan ta'lim tizimlarining qiymatini ta'kidlaydi. Happ va Zlatkin-Troitschanskaya (2018) kasbiy yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan pedagogik dizayn uchun muhim bo'lgan oldingi iqtisodiy ta'limning universitet talabalariga ta'sirini yoritib beradi. Sultana (2019) ingliz tili o'qituvchilari uchun tilni baholash savodxonligini ko'rib chiqadi va turli o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash uchun maqsadli kasbiy tayyorgarlikni qo'llab-quvvatlaydi. Asrifan, Vargheese va Syamsu (2020) talabalarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun

tabaqalashtirilgan o'quv materiallarini qo'llab-quvvatlab, ESP kurslarini loyihalashga e'tibor qaratadi. Ushbu olimlar birgalikda oliy ta'limdagi kasbiy yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan amaliyotni chuqurroq tushunishga hissa qo'shadilar, moslashish, farqlash va talabalar xilma-xilligiga yaxlit yondashuvni ta'kidlaydilar.

Tadqiqot metodologiyasi. O'zbekistonning hozirgi ta'lim tizimi talabalarni iqtisod yo'nalishi bo'yicha kasbga munosib tayyorlashda bir qancha muammolarga duch kelmoqda. An'anaviy, ma'ruzaga asoslangan yondashuv ko'pincha talabalarga amaliy tajriba bilan ta'minlay olmaydi, bu esa iqtisodiy nazariyalarni amaliy sharoitlarda qo'llash uchun zarurdir. Bundan tashqari, ingliz tilidagi to'siq ko'plab talabalar uchun muhim to'siq bo'lib, ularning qimmatli xalqaro resurslar va imkoniyatlardan foydalanishini cheklaydi. Faktorlarning bu kombinatsiyasi o'zbekistonlik bitiruvchilarning jahon mehnat bozoridagi umumiy raqobatbardoshligiga to'sqinlik qiladi.

Kasbiy yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan ta'lim ushbu muammolarni samarali hal qilishi mumkin. O'quv dasturini mehnat bozori talablariga moslashtirib, talabalar nafaqat nazariy bilimlarga ega bo'libgina qolmay, balki kelajakdagi martabalarida qo'llaniladigan qimmatli ko'nikmalarga ham ega bo'ladi. Differentsial yondashuv o'qitishda moslashuvchanlikni ta'minlab, o'quvchilarning turli iqtisodiyot tarmoqlariga mos va mos keladigan ta'lim olishini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, ingliz tilini bilish darajasini ushbu yondashuvning ajralmas qismi sifatida kiritish talabalarning ishga joylashishini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Ingliz tilida samarali muloqot qila oladigan ikki tilli mutaxassislar jahon mehnat bozorida yuqori talabga ega. Iqtisodiyot o'quv dasturining bir qismi sifatida ingliz tilini o'qitish ushbu lingvistik bo'shliqni bartaraf etishi va o'zbekistonlik bitiruvchilar uchun xalqaro maydonda ishlash imkoniyatlarini ochishi mumkin.

Kasbiy yo'naltirilgan ta'lim haqida gapirganda, biz tillarni maxsus maqsadlarda yoki ESP uchun o'rganishni albatta eslatib o'tishimiz kerak. Maxsus maqsadlar uchun ingliz tili (ESP) - bu ma'lum bir soha yoki kasbdagi talabalarning o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan ingliz tili ko'nikmalarini o'rgatish va o'rganishni tavsiflash uchun ishlatiladigan atama. ESP muhimligining eng muhim sabablaridan biri shundaki, u o'quvchilarga o'z sohasi yoki kasbiga eng mos keladigan til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. ESP uzoq va qiziqarli tarixga ega, ba'zilar aytishlaricha, Rim va Yunoniston imperiyalariga borib taqaladi. Xorijiy yoki ikkinchi til harakati.

ESP mutlaq va o'zgaruvchan xususiyatlarga ega.

1. Mutlaq xususiyatlar:

ESP o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun mo'ljallangan;

ESP o'zi xizmat qiladigan fanlarning asosiy metodologiyasi va faoliyatidan foydalanadi;

ESP asosiy e'tiborni til (grammatika, lug'at), ko'nikmalar, nutq va faoliyatga tegishli janrlarga qaratadi.

2. O'zgaruvchan xususiyatlar:

ESP muayyan fanlar bilan bog'liq yoki mo'ljallangan bo'lishi mumkin;

Maxsus ESP o'qitish holatlari umumiy ingliz tilidan boshqa metodologiyadan foydalanishi mumkin; ESP, ehtimol, oliy ta'limda yoki kasbiy kasbda ishlaydigan katta yoshli talabalarga mo'ljallangan;

ESP keng doiradagi professional kontekstlarda aloqa va ish faoliyatini yaxshilash uchun samarali vosita bo'lishi mumkin;

ESP talabalarga mansab maqsadlariga eng mos keladigan til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishi mumkin;

ESP, shuningdek, madaniyatlararo muloqot va tushunishni rivojlantirishning muhim vositasi bo'lishi mumkin.

O'z ish sohasida eng ko'p qo'llaniladigan lug'at, grammatika va muloqot strategiyalariga e'tibor qaratish orqali talabalar yanada ishonchli va samarali muloqotchilarga aylanishlari va o'z ishlarining mazmuni va kontekstini yaxshiroq tushunishlari va ular bilan shug'ullanishlari mumkin. ESP muhimligining yana bir sababi shundaki, u talabalarga o'zlarining martaba maqsadlariga mos keladigan til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'z sohasi yoki kasbi bo'yicha eng ko'p talab qilinadigan til ko'nikmalariga e'tibor qaratish orqali talabalar o'zlarining ish bilan ta'minlanishlari va martaba

istiqbollarini oshirishlari va tanlagan sohalarida muvaffaqiyatga erishish uchun yaxshi mavqega ega bo'lishlari mumkin.

O'zbekistonning zamonaviy ta'lim tizimi o'quvchilarni iqtisod yo'nalishi bo'yicha kasbga munosib tayyorlashda qator muammolarga duch kelmoqda. An'anaviy ma'ruzaga asoslangan yondashuv ko'pincha talabalarga iqtisodiy nazariyalarni berib amaliyotda qo'llash uchun zarur bo'lgan amaliy tajribani bermaydi. Bundan tashqari, ingliz tili ko'plab talabalar uchun muhim to'siq bo'lib, ularning qimmatli xalqaro resurslar va imkoniyatlardan foydalanishini cheklaydi. Faktorlarning bunday kombinatsiyasi o'zbekistonlik bitiruvchilarning jahon mehnat bozoridagi umumiy raqobatbardoshligini pasaytiradi.

Tabaqalashtirilgan kasbiy yo'naltirilgan ta'lim ushbu muammolarni samarali hal qilishi mumkin. Bundan tashqari, ushbu yondashuvning ajralmas qismi sifatida ingliz tilini bilish talabalarning ishga joylashishini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Ingliz tilida samarali muloqot qila oladigan ikki tilli mutaxassislar jahon mehnat bozorida yuqori talabga ega. Iqtisodiyot o'quv dasturining bir qismi sifatida ingliz tilini o'rgatish ushbu til bo'shlig'ini bartaraf etishi va o'zbekistonlik bitiruvchilar uchun xalqaro martaba imkoniyatlarini ochishi mumkin.

Tahlil va natijalar. Zamonaviy iqtisodiyotning globallashtirish tabiati iqtisodiy mutaxassislar uchun asosiy ko'nikma sifatida ingliz tilini bilishni talab qiladi. Ingliz tili xalqaro biznesning tili bu tilni bilish samarali muloqot va muzokaralar olib borish va xalqaro resurslarning boyligiga kirish uchun zarurdir. Shu bois mazkur masalaga bag'ishlangan ko'plab ishlarda ingliz tilini o'qitishdan amaliy misol sifatida foydalaniladi va iqtisodiyot sohasida kasbiy yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan ta'limni qanday amalga oshirish mumkinligini ko'rsatadi. Iqtisodiyot sohasida kasbiy yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan ta'limni muvaffaqiyatli amalga oshirish ta'lim muassasalari, davlat va xususiy sektor o'rtasida muvofiqlashtirilgan sa'y-harakatlarni talab qiladi. O'quv dasturlarini ishlab chiqish, o'qituvchilarni tayyorlash va amaliy mashg'ulotlar uchun resurslar bilan ta'minlash - bularning barchasi ushbu yondashuvning hal qiluvchi tarkibiy qismlaridir.

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, iqtisodiyot sohasida ingliz tilini o'qitishning dolzarbligini bizning o'zaro bog'langan va globallashtirish borayotgan dunyomizda ortiqcha baholab bo'lmaydi. Ingliz tili xalqaro biznes, moliya va savdoning lingua francasiga aylandi va bu iqtisod talabalari va mutaxassislari uchun muhim mahoratga aylandi.

Ingliz tilini bilish ko'plab resurslar, jumladan, akademik jurnallar, xalqaro iqtisodiy hisobotlar va asosan ingliz tilida muloqot qiladigan mutaxassislar va muassasalarning keng tarmog'iga eshiklarni ochadi. Iqtisodiyot fakulteti talabalari tilni o'zlashtirib olish orqali kengroq bilimlarga ega bo'lishadi, bu esa so'nggi iqtisodiy o'zgarishlardan xabardor bo'lish va sohada tadqiqot olib borish uchun juda muhimdir.

Bundan tashqari, iqtisod fanini ingliz tilida o'rgatish talabalarning jahon miqyosida ish bilan ta'minlanishini oshiradi. Ko'pgina transmilliy korporatsiyalar va xalqaro tashkilotlar ingliz tilida samarali muloqot qila oladigan xodimlarni talab qiladi. Iqtisodiy tushunchalarni yaxshi bilgan va ularni ingliz tilida etkaza oladigan talabalar mehnat bozorida raqobatlashish va milliy chegaralardan oshib ketadigan martabalarini egallash uchun yaxshiroq joylashadilar.

Bundan tashqari, iqtisodiyotning xalqaro tabiati turli tillarga mansub tengdoshlar, hamkasblar va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik va muloqotni talab qiladi. Ingliz tilini bilish iqtisodchilarga global munozaralarda qatnashish, xalqaro shartnomalar bo'yicha muzokaralar olib borish va murakkab iqtisodiy muammolarni hal qilishda hissa qo'shish imkonini beruvchi bu o'zaro munosabatlarni tartibga soladi.

Xulosa. Iqtisod fanidan ingliz tilida dars berish qobiliyati nafaqat talabalarning ta'lim tajribasini boyitibgina qolmay, balki ularni globallashtirish va o'zaro bog'langan dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun qurollantiradigan qimmatli mahoratdir. Ushbu kichik bo'lim iqtisod bo'yicha kasbiy yo'naltirilgan ta'limning asosiy tarkibiy qismi sifatida tilni bilishning ahamiyatini o'rganadi, uning iqtisodiy mutaxassislar kelajagini shakllantirishdagi rolini ko'rsatadi. Iqtisod yo'nalishi

bo'yicha talabalarni tayyorlashda kasb-hunarga yo'naltirilgan tabaqalashtirilgan ta'limdan foydalanish, ingliz tilini o'qitishga alohida e'tibor qaratilgan O'zbekiston sharoitida nafaqat dolzarb, balki juda zarurdir. U nazariy bilimlar va amaliy qo'llash o'rtasidagi tafovutni bartaraf etish, bitiruvchilarni jahon

iqtisodiyotida ustunlikka erishish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va til bilimlari bilan jihozlash imkoniyatiga ega. O'zbekiston o'zining iqtisodiy taraqqiyot yo'lida davom etar ekan, ushbu metodologiyani qo'llash yorug' kelajak sari o'zgartiruvchi qadam bo'lishi mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони //www. lex.uz
2. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). English for Specific Purposes: A Learner-Centered Approach. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Dudley-Evans, T., & St. John, M. J. (1998). Developments in English for specific purposes: A multi-disciplinary approach. Cambridge University Press.
4. Robinson, P. (1991). ESP Today: A Practitioner's Guide. Prentice Hall.
5. Swales, J. (1990). Genre Analysis: English in Academic and Research Settings. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
6. Basturkmen, H. (2010). Developing Courses in English for Specific Purposes. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
7. Swales, J. (1990). Genre Analysis: English in Academic and Research Settings. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
8. Basturkmen, H. (2010). Developing Courses in English for Specific Purposes. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
9. Shirin U. Rakhimova Development of information and communication technologies is an excellent opportunity for teaching foreign languages Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal
10. Swales, J. M. 19 84. Thoughts on, in and outside the ESP Classroom. In G. James (Ed.) The ESP Classroom. Exeter Linguistic Studies 7. Exeter: University of Exeter.
11. Swales, J. M. 19 8 5. ESP - The heart of the matter or the end of the affair? In R. Quirk and H. Widdowson (Eds.) English in the World: Teaching and Learning the Language and the Literatures. Cambridge: Cambridge University Press in association with The British Council.
12. Swales, J. M. 1988. Episodes in ESP. Hemel Hempstead: Prentice Hall International.